

y` mnogopolyarnosty` / A. G. Dugy`na. – M. : Evrazy`jskoe Dvy`zheny`e, 2011. – 206 s.

6. Moy`seev E. Pravovoj status Sodruzhestva Nezavy`sy`myx Gosudarstv / E. Moy`seev. –M. : Yury`st`ь, 1995. – 176 s.

7. Panary`n Y`. Gosudarem postsovetskogo prostranstva stanet Vlady`my`r Puty`n / Y`. Panary`n // Y`zvesty`ya. – 2009. – 1 aprelya.– S. 3.

8. Pashkovsky`j P. Postsovetskoe prostranstvo v sovremennyx rossy`jsky`x mezhdunarodno-poly`ty`chesky`x koncepcy`yah / P. Pashkovsky`j / Pry`chernomor`e. Y`story`ya, poly`ty`ka, kul`tura. Mezhdunarodnye otnosheny`ya. Y`zbrannye matery`aly X Mezhdunarodnoj nauchnoj konferency`y` «Lazarevsky`e chteny`ya» / V.Y`. Kuzy`shhy`na. – Sevastopol` : Fy`ly`al MGU v g. Sevastopole, 2013. – Выр. XIII (IV). Sery`ya V. – S. 17-23

9. Pustogarov V. Mezhdunarodno–pravovoj status Sodruzhestva Nezavy`sy`myx Gosudarstv / V. Pustogarov // Gosudarstvo y` pravo. – 1993. – # 2. – S.27–36.

10. Shumilov A. Mizhnarodno-pravove spivrobitny`cztvo postradyans`ky`x derzhav (na pry`kladi krayin SND): avtoref. dy`s... kand. yury`d. nauk: 12.00.11 / A. Shumilov. – X. : Nacz. yury`d. akad. Ukrayiny` im. Ya. Mudrogo., 2003. – 20 s.

Рецензент Василенко С.Д., д.політ.н., професор Одеської національної морської академії.

13.09.2014

УДК 327(477+439):001.92:061.1(4)

Митко Антоніна

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОЕКТИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА УГОРЩИНИ У РАМКАХ КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ

У статі проаналізовано інформаційні проекти транскордонного співробітництва України та Угорщини у рамках Карпатського євро регіону. Проаналізовано особливості та досвід інформаційного забезпечення транскордонного співробітництва двох країн. Визначено особливості елементів ТКС та охарактеризовано підґрунття для інформаційної підтримки та забезпечення україно-

угорського ТКС. Охарактеризовано спільні проекти України та Угорщини та їхнє висвітлення через інформаційно-комунікаційні технології, а саме: «Гармонізація розвитку туризму в сільській місцевості Карпатського регіону», «Карпатський Простір», «Створення регіонального туристичного інформаційного центру в Закарпатській області», «Освітньо-демонстраційний центр сталої енергетики», «Бізнес без кордонів» та ін. Відзначено, що транскордонне співробітництво сприятиме залученню іноземних інвестицій, надасть поштовх розвитку виробництва, забезпечить механізм реалізації ідеї транспортних коридорів, що значно покращить співпрацю України та Угорщини.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, інформаційне забезпечення, Україна, Угорщина, Карпатський євро регіон, інформаційно-комунікаційні технології, проекти.

Мытко Антонина

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ПРОЕКТЫ ТРАНСГРАНИЧНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ И ВЕНГРИИ В РАМКАХ КАРПАТСКОГО ЕВРОРЕГИОНА

В статье проанализированы информационные проекты трансграничного сотрудничества Украины и Венгрии в рамках Карпатского еврорегиона. Проанализированы особенности и опыт информационного обеспечения трансграничного сотрудничества двух стран. Определены особенности элементов ТГС и охарактеризованы основы для информационной поддержки и обеспечения украино-венгерского ТГС. Охарактеризованы общие проекты Украины и Венгрии и их освещение через информационно-коммуникационные технологии, а именно: «Гармонизация развития туризма в сельской местности Карпатского региона», «Карпатское Пространство», «Создание регионального туристического информационного центра в Закарпатской области», «Образовательно-демонстрационный центр устойчивой энергетики», «Бизнес без границ» и др. Отмечено, что трансграничное сотрудничество будет способствовать привлечению иностранных инвестиций, даст толчок развитию производства, обеспечит механизм реализации идеи транспортных коридоров, что значительно улучшит сотрудничество Украины и Венгрии.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, информационное обеспечение, Украина, Венгрия, Карпатский

еврорегион, информационно-коммуникационные технологии, проекты.

Mytko Antonina

CROSS-BORDER COOPERATION PROJECTS INFORMATION AND HUNGARY UKRAINE UNDER CARPATHIAN EUROREGION

The article analyzes information projects cross-border cooperation between Ukraine and Hungary as part of the Carpathian Euroregion. The features and experience of information provision of cross-border cooperation between the two countries. Characteristic of joint projects Ukraine and Hungary and their coverage through information and communication technologies, namely: "Harmonization of tourism development in rural areas of the Carpathian region", "Carpathian Space", "The regional tourist information center in the Trans Carpathian Region", "Educational and Demonstration Center sustainable Energy", "Business Without Borders" and others. It is noted that cross-border cooperation will help to attract foreign investment, will stimulate the development of production and provide a mechanism of implementing the idea corridors that will significantly improve the cooperation between Ukraine and Hungary.

Keywords: cross-border cooperation, information, Ukraine, Hungary, the Carpathian Euroregion, information and communication technology, projects.

Постановка проблеми. Одне із важливих завдань політики транскордонного співробітництва – здійснення ефективної інформаційно-аналітичної підтримки, а також та інформаційно-консультаційної діяльності в середовищі органів місцевого самоврядування, неприбуткових організацій і підприємницьких структур стосовно організаційних і фінансових можливостей, які відкриває перед ними участь у системі ТКС.

Аналіз останніх досліджень. У розробку проблематики транскордонного співробітництва вагомий внесок зробили М.Долішній, С.Пирожков, П.Беленький, В.Будкін, П.Луцишин, Ю.Макогон, В.Пила, О.Чмир, Н.Мікула. Вивченню ролі інформації в економіці присвячені праці В.Глушкова та І.Сергієнка щодо ролі інформації в управлінні, Б.Бруцкуса, Л. фон Мізеса, Ф. фон Хайека стосовно ролі ринкової інформації, О.Чубукової щодо ринку

інформації. Аналізом стану технічної складової інформаційної інфраструктури займаються переважно фахівці з технічних наук, зокрема О.Додонов, В.Попадинець.

Мета статті – інформаційні проекти транскордонного співробітництва України та Угорщини у рамках Карпатського єврорегіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед механізмів, які активно застосовуються у світовій практиці, є актуальними для сучасних глобалізаційних тенденцій та можуть бути застосовані в українських реаліях, є різноманітні форми транскордонного співробітництва – кластери, партнерства, промислові парки, технопарки, проекти, єврорегіони та європейські угруповання територіальної співпраці. Найпростішою формою транскордонного співробітництва є прямі контакти між територіальними громадами – містами, селищами, які, здебільшого, носять неформальний характер та спрямовані на спільні дії у випадку виникнення надзвичайних ситуацій. Співпраця на неформальній основі можлива завдяки відсутності взаємних фінансових зобов'язань. Співпраця формується на договірній основі, якщо з'являються довгострокові відносини між територіальними громадами або органами влади та у випадку виникнення взаємних зобов'язань в наданні послуг, продукції, інформації, а також з появою фінансових зобов'язань. В цьому випадку можна виділити дві форми співпраці: безпосередньо за укладеними транскордонними угодами або шляхом формування органу транскордонного співробітництва [3, с. 13].

Слід відзначити, що транскордонний простір України та сусідніх держав формують регіони з приблизно однаковим економічним потенціалом, які не належать до найбільш розвинутих у своїх країнах. Це створює сприятливі умови для взаємовигідної міжрегіональної взаємодії та інтеграції у порівнянні з регіонами із значною асиметрією у розвитку [2].

Робота над стратегічною програмою Карпатського Єврорегіону «Карпатський Горизонт 2020». Основною довгостроковою метою діяльності Асоціації є сприяння розробці та реалізації окремої операційної програми ЄС для регіону «Карпати» у фінансовій перспективі 2014–2020 рр. Задля реалізації поставленої мети Асоціація працює над розбудовою формальних партнерських

структур з усіма державами, що входять до його складу.

Крім підготовки Операційної програми «Карпатський Простір» та створення умов для її реалізації за кошти Європейської Комісії у наступній фінансовій перспективі ЄС 2014-2020 рр., функцією реалізації концепції «Карпатський Горизонт 2020» є координація та узгодження з точки зору програмних пріоритетів існуючих операційних програм, що реалізуються на території Карпатського Єврорегіону у рамках майбутньої фінансової перспективи ЄС. Середньостроковими цілями реалізації концепції є: утворення у рамках Карпатського Єврорегіону професійної структури співпраці на базі національних асоціацій органів місцевого самоврядування; створення для цієї структури таких інституційних та процедурних механізмів, які гарантуватимуть дієву координацію діяльності та здатність організації до управління певними делегованими ЄС завданнями; підготовка спільної Стратегії розвитку Карпатського Єврорегіону, яка визначить стратегічні напрямки розвитку Єврорегіону, пріоритети та заходи, і перш за все буде підставою для синхронізації підготовки національних і регіональних програм ЄС, а перш за все програми «Карпатський Простір».

У рамках проекту Дебреценський відділ Алфолдської філії Регіональних досліджень Академії Наук Угорщини спільно з Центром українсько-угорського регіонального розвитку організував наукову зустріч на тему “У Східних воротах ЄС – українсько-угорська транскордонна співпраця у новому становищі” в рамках дослідної міжнародної програми EXLINEA, яка розглядає питання транскордонних зв’язків та 5 Європейського коридору [3]. EXLINEA розглядає питання транскордонного співробітництва та прикордоння на колишніх та теперішніх зовнішніх кордонах ЄС за участю фахівців близько 10 країн. Основна ціль цього важливого дослідного проекту полягає в посиленні транскордонних зв’язків українських та угорських фахівців, працівників державних установ, представників галузі економіки, представників професійних, соціальних та громадських організацій, активістів розвитку партнерства. Конкретна ціль зустрічі – можливість для обміну думками, досвідом та пропозиціями щодо розвитку українсько-угорських зв’язків для порозуміння основних принципів транскордонної співпраці в євроатлантичних інтеграційних процесів, очікуваних результатів на зовнішніх кордонах ЄС.

2006-2007 рр. реалізується новий проект в рамках програми Сусідства Угорщина-Словаччина-Україна - INTERREG III A/ TACIS під назвою “Створення регіонального туристичного інформаційного центру в Закарпатській області”. Проект спрямований на вирішення проблеми відсутності в регіоні універсальних центрів інформування про наявні туристичні послуги, ресурси, можливості.

Вирішення цих проблем повинно сприяти сталому соціально-економічному розвитку Закарпатської області як одного з найперспективніших рекреаційних регіонів України. Мета проекту полягає у підвищенні рівня розвитку туризму в Закарпатській області як однієї з найперспективніших галузей економіки прикордонного регіону.

Проект передбачає реалізацію таких заходів [3]:

- створення регіонального туристичного інформаційного центру в м. Берегові Закарпатської області;
- формування і постійне оновлення бази даних про туристичні організації, послуги, які надаються туристам в межах прикордонного регіону;
- розробка та підтримання інтернет-сторінки туристичного інформаційного центру;
- підвищення якісного рівня туристичних послуг шляхом проведення низки навчальних семінарів;
- підтримання контактів із туристичними інформаційними центрами сусідніх регіонів Угорщини;
- підготовка та публікування туристичної карти та путівника Карпатського регіону.

Угорсько-український прикордонний фонд існує для того, щоб сприяти розвитку прикордонного сталого економічного, соціального та екологічного розвитку проектів, із загальною метою підвищення прикордонного співробітництва на українсько-угорському кордоні. Проекти, здійснювані в рамках цих пріоритетних областей мають право на отримання підтримки: сприяння сталому економічному розвитку; розвиток людських ресурсів, освіта та співробітництво в галузі культури та інновацій; захист навколишнього середовища та природи; і розвиток місцевої інфраструктури. Здобувачі повинні мати принаймні одного партнера в українському карпатському окрузі.

Програма транскордонного співробітництва Угорщина-

Словаччина-Румунія-Україна. Бюджет поданих проектів близький до 100 млн. євро [3] Загальна сума фінансування наближається до 100 млн. євро. Найбільше запитів на фінансування отримали проекти у галузі захисту довкілля та раціонального використання природних ресурсів. Проекти, що фінансуються з коштів ЄІСП в рамках Програми транскордонного співробітництва *Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна* збираються організувати через інтерактивні Дні відкритих дверей та заходи під егідою Дня Європейської Співпраці. Заходи відбувалися у декількох місцях на прийнятній території Програми чотирьох країн-учасниць. Раніше опубліковані 9 проектних подій вже доповнені трьома новими ініціативами. Так, день відкритих дверей в Мукачівському замку відбувся 16-22 вересня 2012 р. Під час заходу організовано безкоштовний вхід до замкового комплексу та музею для всіх бажаючих. На подвір'ї працювали туристичні анімації - костюмовані актори, стрілецький тир, середньовічна музика. Була організована відео-презентація та "дошка відгуків". Готувалися тематичні екскурсії для дітей із шкіл міста замком. Розміщені банери, розповсюджували промо-матеріали. Захід інтегровано з програмою Європейського тижня мобільності, що проходив у Мукачеві [4].

У той же час, хотілось би поділитися кількома прикладами з широкого спектру місцевих інтерактивних заходів проектів: Початкова конференція в рамках проекту «Інтегрована мережа маршрутів велотуризму вздовж Українсько-Угорського кордону» в Ужгороді, Інноваційний ярмарок для підприємців в Ужгороді, Представлення Традиційних ремесел у Шаторальяуйгеї, «Словенська веселиця», фестиваль словацьких народних танців та пісень на території обласного музичного драматичного театру, Ужгород, Представлення екологічно-здорової свідомості, школа з пропаганди здоров'я, яка має ЕКО гральний будинок у Ниредьгазі, Футбольний матч в селі Дреніца, Проект під назвою «Зменшення відходів шляхом компостування - популяризація компостування в Закарпатті та в окрузі Саболч-Сатмар-Берег» участь у місцевому фестивалі в Ченгері, Міжнародна науково-практична конференція на тему «Шляхи підвищення ефективності транскордонного співробітництва на новому східному кордоні ЄС» у Старій Лесні, «Європейський тиждень мобільності» у Мукачеві.

У рамках проекту *«Гармонізація розвитку туризму в сільській*

місцевості Карпатського регіону», що фінансується Програмою прикордонного співробітництва ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007–2013, Асоціація економічного розвитку Івано-Франківщини у партнерстві з управлінням зовнішніх економічних зв'язків і туризму Івано-Франківської обласної державної адміністрації, Центром розвитку малого та середнього бізнесу Марамурського повіту та Карпатським фондом – Україна, оголошує конкурс серед власників приватних сабид, які є учасниками туристичного продукту «Мальовничі сільські Карпати» та Карпатського туристичного паспорту, що беруть активну участь в громадському житті сільських громад, сприяють соціально-економічному розвитку громад, пропонують нові, практичні, інноваційні та реалістичні механізми вирішення проблем розвитку туризму в сільській місцевості. Пріоритет буде надаватися конкурсантам, діяльність яких пов'язана із розвитком туризму в сільській місцевості.

Проект *«Освітньо-демонстраційний центр сталої енергетики»* HUSKROUA/1001/ розрахований на 2013-2015 роки, бюджет проекту – 650310 Євро. Метою проекту є підвищення енергоефективності та відновлювання джерел енергії за допомогою освіти та демонстрації в прикордонних регіонів з метою підтримки сталого використання природних енергетичних ресурсів і сприяння поліпшення якості навколишнього середовища та повітря, яким ми дихаємо. Безпосередні цілі та результати проекту такі. Створення спеціалізованих навчальних центрів енергоефективності та відновлювальних джерел енергії в кожному співучасному регіоні, де населення зможе дізнатися про енергоефективність та відновлювання джерел енергії, як оцінити спроможність будівлі до енергозбереження і, як використати поновлену енергію для забезпечення будівель електрикою, опаленням, подачею холодної та гарячої води.

Проект *«Енергетичні ігри - Енергія набуває форми»* HUSKROUA/1001/102. Строки реалізації: 2012-2014 роки, бюджет проекту – 109 352 Євро. Метою проекту є підтримка активної участі студентів та викладачів у навчанні щодо скорочення викидів парникових газів, вивчення ними принципів економії енергії у їхніх школах, будинках та підвищення обізнаності щодо важливості збереження природних ресурсів шляхом використання енергії з

відновлюваних джерел.

Проект «Бізнес без кордонів. Метою проекту є залучення молоді до розвитку підприємництва, реалізація – 2012-2013 роки, бюджет проекту - 10000 Євро. Продукти проекту: Бізнес ідеї, розроблені під час сесії в Коня, які будуть у подальшому реалізовані в м.Лондоні, м.Коня та м.Ужгороді. Партнери проекту: «Monumentum Youth Development CIC», м. Лондон, Великобританія, «Європейська школа», м.Ужгород, Україна.

«Мультимодальна платформа Адріатика – Дунай – Чорне море» SEE/C/0004/3.3/X. Мета - розробка та впровадження екологічно безпечних, мультимодальних транспортних рішень через порти у програмній області Південно-Східної Європі (Чорне море, Егейське море, Адріатичне море) з внутрішніми країнами і регіонами вздовж обраних пілотних транснаціональних мереж. Ідея проекту буде реалізована шляхом розробки і створення “змішаної платформи розвитку транспорту”, яка об’єднує різні регіони і зацікавлені сторони з транспортного бізнесу. Строки реалізації: 4/2012 – 9/2014 роки, бюджет проекту - 5,646,970.00 Євро. Продукти проекту:

1) розвиток мережі мультимодальних вузлів у Південно-Східній Європі, у відповідності із загальними стандартами якості та продуктивності, що пов’язані з інноваційними ІСТ-технологіями та транспортними послугами.

2) розвиток доступності та торгівлі в рамках території Південно-Східної Європі та адресних коридорів.

3) створення мультимодального транспорту, реальної альтернативи автошляхів, через використання транзитного транспорту і портів у регіонах Адріатичне море / Егейське море / Чорне море та спільні дії розвитку мультимодальних перевезень.

4) створення залізничних надійних рішення для економічних операторів Південно-Східної Європі, за рахунок розвитку основних інтегрованих залізничних коридорів, що межують з Чорним морем, країн що мають вихід до моря, з відгалуженнями на основні порти Адріатики.

5) інтеграція залізничного та внутрішнього водного транспорту за рахунок підвищення основних залізничних, річкових центрів і просування залізнично-водної інтермодальності.

6) захист навколишнього середовища території Південно-

Східної Європи, через зміну дорожнього руху на залізничних і внутрішніх водних шляхів, а також розробці міжнародних угод з розробки політики для інтерналізації зовнішніх витрат.

Європейська школа обміну досвідом – основа для соціальної співпраці між освітніми установами в прикордонних регіонах України, Словаччини, Угорщини та Румунії. HUSKROUA/0901/011. Метою проекту є створення стійких умов для ефективної співпраці між освітніми установами та підвищення ефективності державних освітніх послуг в прикордонних регіонах. Строки реалізації: 2011-2013 роки, бюджет проекту - 514 830 Євро.

Отже, транскордонне співробітництво сприятиме залученню іноземних інвестицій, дасть поштовх розвитку виробництва, забезпечить механізм реалізації ідеї транспортних коридорів. Під впливом активізації процесу спілкування між населенням суміжних територій сусідніх держав в останні роки транскордонні зв'язки набули свого подальшого розвитку. Вони стають все масштабнішими всебічними і змістовнішими, все глибше охоплюючи господарську сферу діяльності. З формуванням транскордонних об'єднань відкриваються широкі можливості в галузі економіки, транспортних перевезень, охорони навколишнього середовища, енергетики, культури, розвитку і модернізації інфраструктури, сприянню підприємництву, боротьбі зі стихійними лихами. Створюються можливості для більш оперативного реагування на потреби ринку, в тому числі в межах відповідного транскордонного об'єднання.

Література

1. Мікула Н. А. Пріоритети та механізми міжрегіональної та транскордонної співпраці для реалізації потенціалу розвитку, нагромадженого при підготовці та проведенні Євро-2012 : [Аналітична записка] [Електронний ресурс] / Н. А. Мікула // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/982/>.

2. Мікула Н. Євро регіони: досвід та перспективи: [монографія] / Н. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2003. – 222 с.

3. У Східних воротах ЄС – українсько-угорська транскордонна співпраця у новому становищі [Електронний ресурс]. – 29.06.2005 – Режим доступу: <http://umti.org/activity/u-shidnyh-vorotah-es-ukrajinsko-uhorska-transkordonna-spivpratsya-u-novomu-stanovyschi>.

4. European Cooperation Day [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ecday.eu.

1. Mikula N. Yevroregiony`: dosvid ta perspekty`vy`: [monografiya] / N.Mikula. – L`viv : IRD NAN Ukrayiny`, 2003. – 222 s.

Рецензент Василенко С.Д., д.політ.н., професор Одеської національної морської академії.

11.09.2014

УДК 323.21:37.035.4

Музиченко Ганна

КУЛЬТУРНО-РЕЛІГІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Проаналізовано еволюцію культурно-релігійних детермінант політичного процесу в Україні, встановлено їх формування в часи дохристиянства як домінуючих над етнічними при визначенні самоідентифікації українського народу та доведено їх зміцнення та оформлення у вигляді міфологем політичного розвитку протягом всієї історії України. Серед них основними є «Київ – другий Єрусалим» як ідея Священства та «Москва – третій Рим» як ідеї Царства. Ментальна незгода беззастережно визнати загальну етнічність, але різну конфесійність одного народу, сформувала докорінно відмінну від західної модель політики, де становлення політичної нації формувалося за умови визнання всіх рівноправними членами нації. Позбутися такої ментальної та культурно-релігійної складової політичної культури не вдалося й до сьогодні, що й позначається на сучасному політичному процесі.

Ключові слова: політичний процес, політична культура, самоідентифікація народу, політична нація, православ'я, конфесійність.

Музыченко Анна

КУЛЬТУРНО-РЕЛИГИОЗНЫЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ

Проанализирована эволюция культурно-религиозных детерминант политического процесса в Украине, установлено их